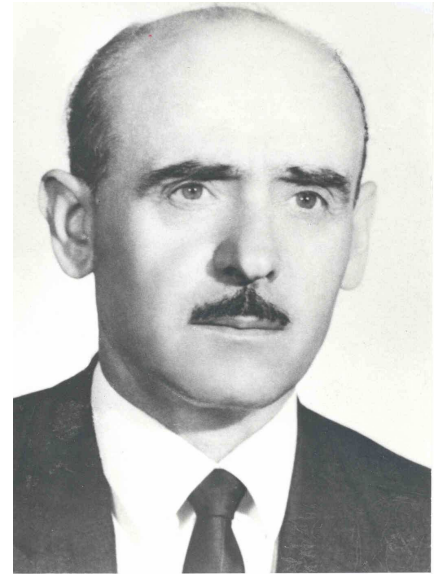

DR. DERZSY DOMOKOS

1914–1975

Állatorvosdoktor, az állatorvos-tudomány doktora, patológus, mikrobiológus, immunológus, a nagyüzemi baromfitartás, a baromfibetegségek kiváló szakembere, címzetes egyetemi tanára.

Derzsy Domokos 1914. december 8-án született Felsőboldogfalván, Udvarhely vármegyében, földműves családban. Neveltetését hasonló nevű állatorvos nagybátyja vállalta magára. Elemi iskoláit Zsákán, a gimnáziumot a Sárospataki Református Kollégiumban végezte, majd a M. kir. József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Mezőgazdasági és Állatorvosi Karán 1939-ben szerzett diplomát. A kötelező gyakorlatok után a Phylaxia Szérumtermelő Rt. alkalmazottjaként a lyssa, a tuberculin, majd a sertéspestis és a diagnosztikai osztályon dolgozott.

1940 márciusában állatorvos-doktori oklevelet szerzett és a gyergyótölgyesi járás állatorvosa lett. Ez év őszén állatorvosi tiszti vizsgát tett, decemberben pedig az akkor megnyílt Kolozsvári Állategészségügyi Intézet állatorvosa lett. Itt Csontos József igazgató kórtani, mikrobiológiai tudása és szerénysége gyakorolt rá maradandó hatást. 1944. szeptemberében az intézet megszűnt. Derzsy Domokos családjával együtt Budapestre költözött, és az Országos Állategészségügyi Intézet munkatársaként még a Ságvári Poliklinika laboratóriumában is dolgozott 1945 júniusáig. Megélhetési nehézségei miatt 1946 nyarától a Békéscsabai Szérumművekhez ment át. Itt ismerkedett meg Tóth-Baranyi Istvánnal, és az ő barátsága kötelezte el a baromfi-egészségüggyel. 1948-ban átszervezés révén Budapestre költözött, és a Phylaxia Állami Oltóanyagtermelő Intézet vakcinaosztályán dolgozva az I. kórbonctani intézetében szövettényésztési kísérleteket végzett.

1950. tavaszán az akkor létesült MTA Állategészségügyi Kutató Intézet munkatársa, 1957 áprilisától osztályvezetője lett, 1967-től haláláig igazgatóként szervezte és vezette a kutatómunkát.

Szakmai és kutatómunkája széleskörű volt, életútja három időszakban foglalható össze.

Az 1939–1948 közötti időszakban jelentős megállapításokat tett a toxikus eredetű májelváltozások oktanáról és kórfejlődéséről a Pasteurella-törzsek immunbiológiai sajátosságairól, a szarvasmarha keratoconjunctivitiséről, a vírusok okozta szöveti elváltozásokról, a szopós malacok Aujeszky-betegségének kórbonctani és kórszövettani elváltozásairól.

1949 és 1958 között eredményesen foglalkozott a sertés és baromfi leukosisával, a ragadós száj- és körömfájás vírusának tulajdonságaival, a sertés bőrgyulladásával, a baromfi-listeriosissal. Alapvető megállapításait az ornithosis kórjelzéséről és járványtanáról 1958-ban megvédett kandidátusi disszertációjában foglalta össze.

1959 után fellendülő munkásságát a nagyüzemi baromfitartás állat-egészségügyi problémáinak megoldása jellemzi. Jelentősek a fertőző ízületgyulladásra, az agylágyulásra, a salmonellosisra, a baromfikolerára, a kacsák toxikus májgyulladására és májelfajulására, vírusos májgyulladására, a baromfipestisre, a baromfifélék légzőszervi betegségeire, a fertőző bronchitisre vonatkozó időtálló megállapításai. Élete munkásságának elvülhetetlen érdeme az ún. libainfluenza oktanának, kórfejlődésének, kórjelzésének, járványtanának tisztázása, és eredményei a betegség kártételeinek csökkentésében. A Baromfitenyésztők Világszövetsége javaslatára ezt a betegséget Derzsy-betegségnek nevezték el. E témakörből *A nagyüzemi baromfitartás állategészségügyi kérdései* című doktori tézisei alapján 1973-ban az állatorvostudomány doktora fokozatot nyerte el.

Aktív résztvevője volt a szakmai szervezetek munkájának. Tagja volt az Magyar Tudományos Akadémia Állatorvostudományi Bizottságának, az *Acta Veterinaria Hungarica* szerkesztő bizottságának, a Tudományos Minősítő Bizottság Állattenyésztési és Állatorvostudományi Bizottságának, az Országos Állategészségügyi Tanácsnak, az Országos Közegészségügyi Intézet szakmai kollégiumának, a *Baromfiipar* szerkesztő bizottságának, a Magyar Mikrobiológiai Társaság vezetőségének, az *Avian Pathology* szerkesztő bizottságának. Elnöke volt a Baromfitenyésztők Világszövetsége magyar szekciójának.

Ismeretterjesztő tevékenysége felbecsülhetetlen, mindig és mindenkor a kutatási eredmények gyakorlati átültetését szolgálta. Az Állatorvostudományi Egyetemen két éven át fakultatív kollégiumot vezetett, rendszeres előadója volt a szakállatorvos-képzésnek. Ennek elismeréseként címzetes egyetemi tanári címet kapott. A Magyar Agrártudományi Egyesület Hutýra Ferenc-emlékérmét és az egyesület aranykoszorús jelvényét adományozta számára. Tudományos munkásságát a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója, az Élelmiszeripar Kiváló Dolgozója, a Munka Érdemrend bronz, és két ízben arany fokozatával ismerték el.

Lelkiismeretes, lelkes és megszállott ember volt, akinek meleg szíve, jóakarátú segítőkészsége, puritán egyszerűsége, a szellemességtől sziporkázó, mégis finom modora tiszteletet ébresztett. Egészsége hanyatlásával, félve attól, hogy a maga megszabta magas színvonalon helyt állni nem tud, önkézevel vetett véget életének 1975. augusztus 5-én.

Irodalom:

Mészáros János–Láng István–Kovács Ferenc–Pesti László: Derzsy Domokos dr. 1914–1975. *Magyar Állatorvosok Lapja*, 1975. 30. 11. 803-806.

Derzsy Domokos (1914–1975). In: *Magyar agrártörténeti életrajzok*, A–H. Szerk.: Für Lajos–Pintér János. Budapest : Magyar Mezőgazdasági Múzeum, 1987. 409-412.

Dr. Fehér György, 2007